

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ
ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ (Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟΥ)

Υπεύθυνη: Ε.-Φ. Πουλάκου-Ρεμπελάκου
Αν. Καθηγήτρια & Διευθύντρια Εργαστηρίου Ιστορίας της Ιατρικής
Ιατρική Σχολή ΕΚΠΑ

Διδάσκοντες: Μέλος ΔΕΠ Ιστορίας της Ιατρικής & Επιστημονικοί Συνεργάτες

ΔΙΔΑΣΚΟΝ ΜΕΛΟΣ ΔΕΠ: Πουλάκου-Ρεμπελάκου Ε.-Φ.: 2 ώρες διδασκαλίας
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ-ΙΑΤΡΙΚΗ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ
ΛΑΩΝ

Δύο (2) ώρες διδασκαλίας

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ: Εισαγωγή στην Ιστορία των νόσων στην περίοδο έλλειψης γραπτών μαρτυριών. Ιατρική του πρωτόγονου ανθρώπου και των αρχαίων λαών

Οι φοιτητές πρέπει να μπορούν να απαντούν στις παρακάτω ερωτήσεις:

- Τι σημαίνει ο όρος «Παλαιοπαθολογία» και ποιο είναι το γνωστικό της αντικείμενο;
- Τι είναι η κρανιοανάτρηση και ποιος ο σκοπός της εφαρμογής της;
- Πώς γνωρίζουμε εάν η εφαρμογή της υπήρξε επιτυχής;
- Τι γνωρίζετε για τις πρακτικές των πρωτόγονων λαών και ποιες έχουν επιβιώσει μέχρι σήμερα (επωδές, εξορκισμοί, περιάπτα, χάντρες, περιτομή, νυμφοτομή, δερματοστιξία, body piercing);
- Ποιες είναι οι κυριότερες πηγές για τη μελέτη της Αιγυπτιακής Ιατρικής (ιατρικοί πάπυροι, μούμιες, εικαστικά ευρήματα, κείμενα);
- Ποιος ήταν ο θεός της Ιατρικής στην Αρχαία Αίγυπτο και τι είναι γνωστό για τη ζωή και το έργο του;
- Τι γνωρίζετε για την ύπαρξη ιατρικών ειδικοτήτων στην Αρχαία Αίγυπτο και ποιος Έλληνας ιστορικός το αναφέρει;
- Τι γνωρίζετε για την Ασσυρο-Βαβυλωνιακή Ιατρική (πηγές και κύρια χαρακτηριστικά);
- Τι γνωρίζετε για τον κώδικα του Hammurabi;
- Τι γνωρίζετε για την Εβραϊκή Ιατρική (πηγές και κύρια χαρακτηριστικά); Ποια είναι η πιο γνωστή επέμβαση της Εβραϊκής Ιατρικής;
- Σε πόσες περιόδους χωρίζεται η Ινδική Ιατρική και ποια είναι η πιο γνωστή επέμβαση των Αρχαίων Ινδών, δημοφιλής μέχρι σήμερα;
- Ποιες θεραπευτικές τεχνικές των Αρχαίων Ινδών χρησιμοποιούνται σήμερα και εκτός Ινδίας;
- Ποια θεραπευτική τεχνική των Αρχαίων Κινέζων χρησιμοποιείται σήμερα και εκτός Κίνας;
- Ποιος ο ρόλος της σφυγμολογίας στην Αρχαία Κινεζική Ιατρική;
- Ποια μέθοδο είχαν επινοήσει οι Αρχαίοι Κινέζοι για την προστασία από την ευλογία;

- Τι γνωρίζετε για την Προκολομβιανή Ιατρική (πηγές και κύρια χαρακτηριστικά); Τι γνωρίζετε για τις ανθρωποθυσίες στους Προκολομβιανούς πολιτισμούς;
- Ποια είναι η συμβολή των Προκολομβιανών στην φαρμακοποιία και ποια φυτά 'τους σήμερα χρησιμοποιούνται στην κλινική πράξη;
- Τι είναι γνωστό για τη χειρουργική των Προκολομβιανών;

ΔΙΔΑΣΚΟΝ ΜΕΛΟΣ ΔΕΠ: Πουλάκου-Ρεμπελάκου Ε.-Φ.: 2 ώρες διδασκαλίας

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΜΙΝΩΙΚΗ ΚΑΙ ΜΥΚΗΝΑΪΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ-ΟΜΗΡΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ-ΜΥΘΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΙΕΡΑΤΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ

Δύο (2) ώρες διδασκαλίας

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ: Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιατρική (Μινωικός και Μυκηναϊκός πολιτισμός, Ομηρικά Έπη, Ελληνική Μυθολογία)

Οι φοιτητές πρέπει να μπορούν να απαντούν στις παρακάτω ερωτήσεις:

- Τι γνωρίζετε για τα φαρμακευτικά φυτά κατά τη Μινωική περίοδο;
- Τι γνωρίζετε για τη θεά των όφεων και πώς συνδέονται οι όφεις με την αρχαία Ελληνική Ιατρική;
- Ποια αρχαιολογικά ευρήματα τεκμηριώνουν το επίπεδο προσωπικής και δημόσιας υγιεινής κατά τη Μινωική περίοδο;
- Είναι δυνατόν ο Όμηρος να ήταν ιατρός και γιατί υποστηρίζεται η άποψη αυτή;
- Τι είναι γνωστό για τη χειρουργική στα Ομηρικά έπη;
- Ποια φαρμακευτικά φυτά αναφέρονται στα Ομηρικά έπη;
- Ποια από τα παιδιά του Ασκληπιού έλαβαν μέρος στον Τρωικό Πόλεμο ως ιατροί και μαχητές;
- Τι γνωρίζετε για τους μάντεις ιερείς και τα ιερά τους (Μελάμπους, Αμφιάραος, Τροφώνιος);
- Τι γνωρίζετε για τον Κένταυρο Χείρωνα;
- Ποια η σχέση των θεών του Ολύμπου με την Ιατρική και πώς η Ελληνική Μυθολογία έχει επηρεάσει την ανατομική και την κλινική ορολογία; (παραδείγματα)

ΔΙΔΑΣΚΟΝ ΜΕΛΟΣ ΔΕΠ: Πουλάκου-Ρεμπελάκου Ε.-Φ.: 2 ώρες διδασκαλίας

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΑΣΚΛΗΠΙΚΗ ΚΑΙ ΙΠΠΟΚΡΑΤΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ

Δύο (2) ώρες διδασκαλίας

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ: Ο Θεός-σύμβολο της αρχαίας Ελληνικής Ιατρικής και τα Ασκληπιεία του ως πρωτοπόρα νοσηλευτικά ιδρύματα και ο Πατέρας της επιστημονικής Ιατρικής Ιπποκράτης και οι διαχρονικές αρχές του έργου του.

Οι φοιτητές πρέπει να μπορούν να απαντούν στις παρακάτω ερωτήσεις:

- Τι γνωρίζετε για τον Ασκληπιό και την οικογένειά του; Από πού προέρχεται το όνομα του Ασκληπιού και τα ονόματα των μελών της οικογένειάς του;
- Τα σύμβολα του Ασκληπιού είναι η ράβδος και ο όφις. Τι ερμηνείες αποδίδονται σε αυτούς τους συμβολισμούς;
- Ποια είναι τα ιερά ζώα του Ασκληπιού και γιατί;
- Τι ήταν τα Ασκληπιεία; Ποιες οι διαδικασίες προσέλευσης, παραμονής και θεραπείας των ασθενών που τα επισκέπτονταν;
- Αναφέρετε τα πιο γνωστά Ασκληπιεία της αρχαιότητας (εντός και εκτός ελληνικών συνόρων) και πόσο διήρκεσε η λατρεία του Ασκληπιού;
- Πως επέδρασαν οι Πυθαγόρειοι φιλόσοφοι στην εξέλιξη της Ιατρικής και ειδικά στην Ιπποκρατική Ιατρική; Ποια η συμβολή του Αλκμαίωνα του Κροτωνιάτη;
- Τι γνωρίζετε για τον Ιπποκράτη; (βασικά βιογραφικά στοιχεία) και ποιοι μύθοι υπάρχουν για τη ζωή του;
- Ποιες μαρτυρίες δύο μεγάλων φιλοσόφων υπάρχουν για τον Ιπποκράτη;
- Τι εννοούμε με τον όρο «Ιπποκρατική Συλλογή», πότε και πού συγκροτήθηκε και ποιους ιατρικούς κλάδους καλύπτει;
- Τι γνωρίζετε για την θεωρία των «τεσσάρων χυμών»;
- Ποιες μεθόδους κλινικής εξέτασης χρησιμοποιούσε ο Ιπποκράτης και ποιές οι ομοιότητες με τις σημερινές;
- Ποιοι όροι στη σημερινή νοσολογία έχουν το όνομά του;
- Τι είναι οι Ιπποκρατικοί Αφορισμοί; Τι αναφέρει ο πρώτος και τι ο τελευταίος;
- Ποιες είναι οι απαγορεύσεις του Ιπποκρατικού Όρκου και είναι σε ισχύ σήμερα;
- Ποιες πραγματείες της Ιπποκρατικής Συλλογής ασχολούνται αποκλειστικά με θέματα ηθικής και δεοντολογίας;
- Ποια πραγματεία της Ιπποκρατικής Συλλογής αποτελεί το πρώτο σύγγραμμα Οικολογικής Ιατρικής και ποια ασχολείται με την επιληψία και με ποιον τρόπο;
- Με ποιες χειρουργικές ειδικότητες ασχολείται περισσότερο η «Ιπποκρατική Συλλογή»;

ΔΙΔΑΣΚΟΝ ΜΕΛΟΣ ΔΕΠ: Πουλάκου-Ρεμπελάκου Ε.-Φ.: 2 ώρες διδασκαλίας

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΗ ή ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ-ΕΛΛΗΝΟΡΩΜΑΪΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ-ΓΑΛΛΗΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ

Δύο (2) ώρες διδασκαλίας

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ: Η μετάβαση από την Αρχαία Ελληνική Ιατρική στη Ρωμαϊκή και η διαμόρφωση της Ελληνορωμαϊκής Ιατρικής με κυρίαρχη μορφή το Γαληνό.

Οι φοιτητές πρέπει να μπορούν να απαντούν στις παρακάτω ερωτήσεις:

- Ποιοι λόγοι συνέβαλαν στην ανάπτυξη της Ανατομίας στην Αλεξάνδρεια;
- Ποιοι είναι οι κυριότεροι εκπρόσωποι της Ιατρικής Σχολής της Αλεξάνδρειας, τι γνωρίζετε για το έργο τους και πώς οι ερευνητικές τους παρατηρήσεις συνέβαλαν στην εξέλιξη της Ιατρικής;
- Τι σημαίνει στην φαρμακολογία ο όρος «μιθριδατισμός»; Πιστεύετε ότι σήμερα χρησιμοποιούμε κάτι αντίστοιχο στην κλινική πράξη;
- Τι γνωρίζετε για τον Ασκληπιάδη τον Βιθυνό και τις θεραπείες του;
- Ποιας ιατρικής ειδικότητας θεωρείται θεμελιωτής ο Σωρανός ο Εφέσιος και τι γνωρίζετε για το έργο του;
- Τι γνωρίζετε για την θηριακή;
- Αναφέρετε το έργο των Λατίνων εγκυκλοπαιδιστών Κέλσου και Πλίνιου και ποια είναι η κυριότερη συνεισφορά τους στην ιατρική;
- Τι γνωρίζετε για το έργο του Ρούφου του Εφέσιου;
- Γιατί σήμερα θεωρείται ιδιαίτερης σημασίας το έργο του Αρεταίου του Καππαδόκη; Αναφέρετε τρία νοσήματα που περιέγραψε με εξαιρετική, για την εποχή, ακρίβεια.
- Ποιος είναι ο σπουδαιότερος Έλληνας φαρμακολόγος που έζησε στην Αρχαία Ρώμη και γιατί το έργο του έχει ιδιαίτερη αξία ακόμη και σήμερα;
- Γιατί ο Γαληνός θεωρείται ο σπουδαιότερος ιατρός μετά τον Ιπποκράτη και πώς εξηγείται η μακραίωνη επιβίωση των απόψεών του; Τι γνωρίζετε για τη ζωή του;
- Τι γνωρίζετε για το έργο του Γαληνού και τη διάδοσή του και τι γνωρίζετε για τα «Γαληνικά σκευάσματα»;

- Γιατί θεωρείται ο Γαληνός Πατέρας της Πειραματικής Φυσιολογίας;
- Ποια λάθη του Γαληνού στην Ανατομία επέζησαν για 14 αιώνες και ποιος τα διόρθωσε;
- Ποιες είναι οι απόψεις του για τη θεωρία των τεσσάρων χυμών και σε τι διακρίνει τις ιδιοσυγκρασίες των ανθρώπων;
- Πώς περιγράφει τη μικρή κυκλοφορία και τι από τις απόψεις του ισχύει σήμερα;
- Ποιες θεραπευτικές μεθόδους χρησιμοποιούν οι Γαληνικοί ιατροί;

ΔΙΔΑΣΚΟΝ ΜΕΛΟΣ ΔΕΠ: Πουλάκου-Ρεμπελάκου Ε.-Φ.: 4 ώρες διδασκαλίας
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ: ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΑΤΡΙΚΗ, ΑΡΑΒΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΗ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ (ΜΟΝΑΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΛΑΪΚΗ). ΜΕΓΑΛΕΣ ΕΠΙΔΗΜΙΕΣ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΑ ΚΑΙ Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ

Τέσσερις (4) ώρες διδασκαλίας

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ: Οι τρεις όψεις της Μεσαιωνικής Ιατρικής και οι επιδράσεις του Βυζαντίου τόσο στη Μεσαιωνική Δύση όσο και στον Αραβικό κόσμο. Η Μεσαιωνική Ιατρική αντιμετώπιζε με τις επιδημίες-μάστιγες. Το επίτευγμα της ίδρυσης των πρώτων Πανεπιστημίων στην Ευρώπη.

Οι φοιτητές πρέπει να μπορούν να απαντούν στις παρακάτω ερωτήσεις:

- Αναφέρετε τους διαπρεπέστερους ιατρούς του Βυζαντίου (Πρώιμη και Όψιμη Περίοδος)
- Τι γνωρίζετε για τον Ορειβάσιο και ποια η σχέση του με τον αυτοκράτορα Ιουλιανό τον Παραβάτη;
- Ποιος είναι ο μεγαλύτερος χειρουργός του Βυζαντίου και ποιο το επίπεδο της χειρουργικής κατά τη Βυζαντινή περίοδο;
- Ποιος θεσμός καθιερώθηκε στη Βυζαντινή εποχή; Αναφέρετε τα κυριότερα νοσηλευτικά ιδρύματα στο Βυζάντιο.
- Αναφέρατε τις κυριότερες διαφορές του Βυζαντινού νοσοκομείου από εκείνο του Δυτικού Μεσαίωνα.

- Ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, η συμβολή του Βυζαντινής ιατρικής στην εξέλιξη της επιστήμης;
- Ποια είναι η πιο σημαντική συνεισφορά της αραβο-ισλαμικής ιατρικής και τι γνωρίζετε για την σχολή του Γκοντισαπούρ;
- Οι σημαντικότεροι εκπρόσωποι της αραβο-ισλαμικής ιατρικής είναι οι: Ραζής, Αβικέννας, Αμπουλκασής, Αβενζοάρ, Αβερρόης, Μαϊμονίδης. Ποια είναι η κύρια συμβολή του καθενός στην ιατρική;
- Τι γνωρίζετε για το μοναστήρι του Montecassino και γιατί η μοναστική ιατρική θεωρείται τόσο σημαντική;
- Ποια ήταν η πρώτη Ιατρική Σχολή που ιδρύθηκε στον Δυτικό Μεσαίωνα και τι γνωρίζετε για το Σαλέρνειο Σύστημα Υγείας;

Πώς μεταφέρθηκαν τα βιβλία της Αρχαίας Ελληνικής ιατρικής στα Λατινικά;

- Ποια ήταν τα πρώτα νοσοκομεία στη Μεσαιωνική Δύση και τι αποδεικνύει τη μοναστηριακή τους προέλευση;
- Ποια ήταν τα πρώτα πανεπιστήμια που ιδρύθηκαν στην Ευρώπη; Αναφέρετε τα σπουδαιότερα από όσα λειτουργούν μέχρι σήμερα. Τι σημαίνει ο όρος «universitas»;
- Ποιος ήταν ο Mondino dei Luzzi και ποιος ο Guy de Chauliac;
- Ποιες ήταν οι μεγαλύτερες επιδημίες που έπληξαν την ανθρωπότητα κατά τον Μεσαίωνα; Τι γνωρίζετε για τον Μαύρο Θάνατο;
- Ποιες οι απόψεις για την αιτία του Μαύρου Θανάτου και σε τι μεθόδους κατέφευγαν όσοι έζησαν την εποχή εκείνη;
- Τι σημαίνει ο όρος «καραντίνα»; Πότε και γιατί πρωτο-χρησιμοποιήθηκε; Είναι σήμερα σε εφαρμογή;
- Κατά τον Μεσαίωνα υπήρξε διάσταση της Ιατρικής με τη Χειρουργική και μέχρι τον 18^ο αιώνα οι χειρουργοί θεωρούνταν κατώτεροι των ιατρών. Γνωρίζετε τους λόγους;

ΔΙΔΑΣΚΟΝ ΜΕΛΟΣ ΔΕΠ: Πουλάκου-Ρεμπελάκου Ε.-Φ.: 4 ώρες διδασκαλίας

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΑΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΤΑ ΤΟ 16^ο, 17^ο και 18^ο ΑΙΩΝΑ

Τέσσερις (4) ώρες διδασκαλίας (Οι 2 διδάσκονται στην επίσκεψη στο Μουσείο Προπλασμάτων στο Νοσοκομείο «Συγγρού» και αφορούν τα Αφροδίσια νοσήματα και την ιστορία τους)

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ: Η Αναγέννηση ως πολιτιστικό γεγονός στην τέχνη και την επιστήμη. Μεγάλες μορφές της Ιατρικής. Οι θεμέλιοι λίθοι της Ανατομίας και της φυσιολογίας.

Οι φοιτητές πρέπει να μπορούν να απαντούν στις παρακάτω ερωτήσεις:

- Τι γνωρίζετε για τη ζωή και το ανατομικό έργο του Leonardo da Vinci;
- Τι γνωρίζετε για τη ζωή και το έργο του Βεζάλιου; Ποιο είναι το σύγγραμμά του και γιατί θεωρείται ακρογωνιαίος λίθος για την εξέλιξη της ιατρικής;
- Τι γνωρίζετε για τη ζωή και το έργο του Παράκελσου; Γιατί ονόμασε έτσι τον εαυτό του;
- Τι γνωρίζετε για τη ζωή του Αμβρόσιου Παρέ; Τι γνωρίζετε για τις σπουδές του και τις σχέσεις του με τους βασιλείς της Γαλλίας;
- Ποιες οι καινοτομίες εισήγαγε στη χειρουργική ο Αμβρόσιος Παρέ; Τι γνωρίζετε για το έργο του και σε ποια γλώσσα είναι γραμμένο;
- Από τις ανατομικές σας γνώσεις, ποιες ανατομικές δομές φέρουν τα ονόματα των ανατόμων Gabriele Fallopio και Bartolommeo Eustachio;
- Πότε εμφανίστηκε η σύφιλη στην Ευρώπη και πώς έφθασε; Ποιος ήταν ο υπεύθυνος για τη νόσο παθογόνος μικροοργανισμός; Γιατί η νόσος ονομάστηκε «σύφιλη» και από ποιον;
- Ποιες θεραπευτικές ουσίες χρησιμοποιήθηκαν για την αντιμετώπιση της σύφιλης διαχρονικά;
- Ποιος τελειοποίησε το μικροσκόπιο, σχεδόν στη μορφή που το γνωρίζουμε σήμερα, και ποιες ήταν οι πρώτες του παρατηρήσεις;
- Ποιος περιέγραψε την κυκλοφορία του αίματος και σε ποιο σύγγραμμα; Τι γνωρίζετε για τη ζωή και το έργο του;

-Τι γνωρίζετε για την αποδοχή της θεωρίας του Harvey για την κυκλοφορία του αίματος;

-Ποιος περιέγραψε την τριχοειδική κυκλοφορία, συμπληρώνοντας τον κρίκο της κυκλοφορίας του αίματος και ποια η συμβολή του μικροσκοπίου σε αυτή την ανακάλυψη;

-Η Ιατρο-φυσική και Ιατρο-χημική Σχολή θεωρούνται πρόδρομες της σύγχρονης βιοϊατρικής τεχνολογίας. Γνωρίζετε τι ακριβώς πρέσβευαν και ποιοι ήταν οι κυριότεροι εκπρόσωποι τους;

-Ποιες ήταν οι κυριότερες κλινικές περιγραφές του Thomas Sydenham και γιατί θεωρείται ο «Άγγλος Ιπποκράτης»;

-Ποιος ιατρός θεμελίωσε την Ιατρική της Εργασίας; Γνωρίζετε ποια νοσήματα περιέγραψε;

-Η κιγχόνη ήταν το πιο ευρέως διαδεδομένο φάρμακο του 17^{ου} αιώνα. Για ποια νοσήματα την χρησιμοποιούσαν; Σήμερα γνωρίζετε αν χρησιμοποιείται στην ιατρική αυτή η ουσία ή παράγωγά της;

-Για ποιο λόγο ο 18^{ος} αιώνας ονομάστηκε ο αιώνας των συστημάτων;

-Ποια ήταν η ιδιαιτερότητα του έργου του Hermann Boerhaave ώστε να θεωρηθεί εκ των θεμελιωτών της σύγχρονης κλινικής ιατρικής;

-Ποιος εισήγαγε την επίκρουση που χρησιμοποιούμε ακόμη και σήμερα στην κλινική εξέταση; Από τι εμπνεύστηκε τη μέθοδο αυτή;

-Ποιος είναι ο θεμελιωτής της Παθολογικής Ανατομίας; Ποιες οι κυριότερες περιγραφές του;

-Τι γνωρίζετε για τον John Hunter; Ποια πειράματά του προήγαγαν την ιατρική γνώση και ποια όχι;

-Τι γνωρίζετε για τον αυτό-πειραματισμό του John Hunter σχετικά με τα αφροδίσια νοσήματα;

-Ποιος θεμελίωσε την Ψυχιατρική και γιατί θεωρήθηκε ο σωτήρας των ψυχικά ασθενών;

-Ποια η συμβολή του χημικού Antoine-Laurent Lavoisier στην ιατρική;

-Πώς οδηγήθηκε ο Edward Jenner στην ανακάλυψη του εμβολιασμού εναντίον της ευλογιάς; Κρίνετε σημαντική την συνεισφορά του στην ιατρική; Γνωρίζετε αν το συγκεκριμένο νόσημα υπάρχει ακόμη;

-Τι γνωρίζετε για το έργο των Ελλήνων πρωτοπόρων του ευλογιασμού, Εμμανουήλ Τιμόνη και Ιάκωβου Πυλαρινού;

ΔΙΔΑΣΚΟΝ ΜΕΛΟΣ ΔΕΠ: Πουλάκου-Ρεμπελάκου Ε.-Φ.: 4 ώρες διδασκαλίας

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΤΑ ΤΟ 19^ο ΑΙΩΝΑ

Τέσσερις (4) ώρες διδασκαλίας

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ: Ο αιώνας που άνοιξε το δρόμο στις σύγχρονες ανακαλύψεις. Η πορεία της Ευρωπαϊκής Ιατρικής και η ανατολή της Αμερικανικής.

Οι φοιτητές πρέπει να μπορούν να απαντούν στις παρακάτω ερωτήσεις:

-Η Ανατομοκλινική Σχολή των Παρισίων θεμελίωσε την σύγχρονη κλινική ιατρική. Ποιους ιατρικούς κλάδους θεμελίωσαν μερικοί εκ των εκπροσώπων της: Xavier Bichat, François Magendie, Claude Bernard, Charles Edouard Brown-Séquard, Jean-Martin Charcot, Jean-Nicolas Corvisart; Τι γνωρίζετε για τη ζωή και το έργο τους;

-Ποιος ανακάλυψε το στηθοσκόπιο; Γιατί ονομάστηκε έτσι; Ποια ήταν η πηγή έμπνευσής του;

-Τι γνωρίζετε για την ελληνομάθεια του Laennec; Ποιους όρους εμπνεύστηκε από την ελληνική γλώσσα;

-Υπήρξε μια περίοδος που η αφάιμαξη με βδέλλες θεωρούνταν η σημαντικότερη θεραπεία. Ποιος εισήγαγε αυτή τη μέθοδο; Ήταν κατά τη γνώμη σας κλινικά ορθή; Γνωρίζετε αν υπάρχουν σήμερα νοσήματα που η αφάιμαξη έχει θεραπευτική αξία;

-Τι γνωρίζετε για τη ζωή και το έργο του Louis Pasteur;

-Γιατί το έργο του Louis Pasteur θεωρείται τόσο σημαντικό; Ποιες είναι οι κυριότερες ανακαλύψεις του που συνέβαλλαν καθοριστικά στην βελτίωση του βιοτικού μας επιπέδου αλλά και στην πρόοδο της ιατρικής;

-Τι γνωρίζετε για τα Ινστιτούτα Pasteur και τι για τους επιφανέστερους μαθητές του Louis Pasteur;

-Ο Dominique Larrey εκτός από την τραυματολογία, εισήγαγε τα ασθενοφόρα για την μεταφορά των ασθενών αλλά και το σύστημα διαλογής «triage» που χρησιμοποιείται σήμερα στην Επείγουσα Ιατρική. Τι γνωρίζετε για τα παραπάνω;

-Τι γνωρίζετε για τον Dupuytren και τους όρους «σύσπαση του Dupuytren» και «κάταγμα του Dupuytren»;

-Τι γνωρίζετε για το έργο του Paul Broca στις ανθρωπολογικές μελέτες και πώς συνδέεται το κέντρο λόγου με το όνομά του;

-Ποια νοσήματα και ποιους όρους εισήγαγε στη σύγχρονη ιατρική ο θεμελιωτής της κυτταροπαθολογίας Rudolf Virchow;

-Πώς συνδέεται ο Rudolf Virchow με το Πανεπιστήμιο Αθηνών και ποια η σχέση του με τον αρχαιολόγο Ερρίκο Σλήμαν;

-Τι γνωρίζετε για τη ζωή και το έργο του Robert Koch;

-Ποιους παθογόνους μικροοργανισμούς, ευρέως γνωστούς στις μέρες μας, ανακάλυψε ο Robert Koch;

-Ποια η συμβολή του Robert Koch στον αγώνα κατά της φυματίωσης;

-Ποιος ανακάλυψε τις ακτίνες X και τι γνωρίζετε για τη ζωή και το έργο του; Τιμήθηκε με βραβείο Nobel;

-Τι γνωρίζετε για τον Theodor Billroth και ποιες επεμβάσεις φέρουν το όνομά του;

-Ποιος εισήγαγε τα ελαστικά γάντια στο χειρουργείο το 1890; Ποιο ήταν το κίνητρο που τον οδήγησε στο να χρησιμοποιήσει πρώτος ελαστικά γάντια; Ποια επέμβαση φέρει το όνομά του;

-Αναφέρετε τα σημαντικότερα σημεία του έργου του κλινικού ιατρού Sir William Osler. Ποια γνωστά νοσήματα φέρουν το όνομά του;

-Τι σημαίνει ασηψία και τι αντισηψία; Ποια εισήγαγε ο Joseph Lister και ποια ο Ignaz Semmelweis;

-Ποιοι είναι οι τέσσερις συντελεστές στην ανακάλυψη της αναισθησίας; Πού και πότε έγινε παγκόσμια η πρώτη επέμβαση με χρήση αναισθησίας

-Γνωρίζετε ποιος εισήγαγε την αναισθησία με χλωροφόρμιο;

-Τι γνωρίζετε για τον γνωστό ακόμη και σήμερα νόμο της κληρονομικότητας που εισήγαγε ο Gregor Mendel;

-Τι γνωρίζετε για τον Κάρολο Δαρβίνο και τη θεωρία του;

-Τι σημαίνει ο όρος «παθητική ανοσοποίηση»; Ποιος την εισήγαγε και ποια νοσήματα αντιμετωπίστηκαν με αυτή τη μέθοδο;

-Πώς και γιατί ονομάστηκε το φάρμακο, που συνταγογραφείτο μέχρι το 1950, για τη θεραπεία της σύφιλης και που ανακάλυψε ο θεμελιωτής της χημειοθεραπείας Paul Ehrlich; Ποιος ο μηχανισμός δράσης του;

-Ποια γνωστά σε εμάς παράσιτα ανακάλυψε ο Alphonse Laveran;

-Ποιος θεωρείται ο «Πατέρας της Νευρολογίας», ποιο το έργο του και ποιοι οι σπουδαιότεροι μαθητές του; Ποια η σχέση του με τον Sigmund Freud;

-Ποια είναι η σπουδαιότερη φυσιολογία στην ιστορία της νοσηλευτικής και για ποιο λόγο κρίνεται το έργο της σημαντικό;

-Ποιος ίδρυσε τον Ερυθρό Σταυρό και ποιοι λόγοι τον οδήγησαν σε αυτή την απόφαση; Ποια η σημερινή προσφορά του Ερυθρού Σταυρού;

ΔΙΔΑΣΚΟΝ ΜΕΛΟΣ ΔΕΠ: Πουλάκου-Ρεμπελάκου Ε.-Φ.: 4 ώρες διδασκαλίας

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 20^ο ΑΙΩΝΑ

Τέσσερις (4) ώρες διδασκαλίας

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ: Ο σημαντικότερος αιώνας με τις μεγαλύτερες ανακαλύψεις στην Ιστορία της ανθρωπότητας. Οι βραβεύσεις με Νόμπελ Ιατρικής-Φυσιολογίας αποτελούν ένα μακρύ κατάλογο επιτευγμάτων όσων δεν πραγματοποιήθηκαν όλους τους προηγούμενους αιώνες

Οι φοιτητές πρέπει να μπορούν να απαντούν στις παρακάτω ερωτήσεις:

- Τι σημαίνουν τα αρχικά του γνωστού εμβολίου B.C.G.; Για την προφύλαξη ποιου νοσήματος χρησιμοποιείται;
- Ποια η συμβολή στη Φυσιολογία των πειραμάτων που διεξήγαγε σε σκύλους ο Ivan Pavlov. Πιστεύετε ότι είχαν επιστημονική αξία;
- Ποιος ανακάλυψε τις ομάδες αίματος και τον παράγοντα Rhesus; Τι γνωρίζετε για τη ζωή και το έργο του;
- Τι σημαίνει ο όρος «αναφυλαξία» και ποιος ανακάλυψε αυτό το φαινόμενο;
- Τι γνωρίζετε για τη ζωή του Alexis Carrel και το έργο του στη χειρουργική και τις μεταμοσχεύσεις; Ποιο έργο του αναφέρεται σε θέματα Ηθικής και Δεοντολογίας; Ποιες κατηγορίες τον βάρυναν;
- Παρά τη σπουδαιότητα του έργου του, ο Carrel κατακρίθηκε για ιδέες περί ευγονικής. Κατά τη γνώμη σας η σημερινή ιατρική, στην προσπάθεια της για το βέλτιστο, εφαρμόζει έστω και ασυνείδητα την «ευγονική»;
- Ποιος πραγματοποίησε την πρώτη επιτυχή μεταμόσχευση καρδιάς και πού;
- Τι γνωρίζετε για τη ζωή και το έργο του Harvey Cushing; Ποια η σχέση του με τη συγγραφή βιογραφιών και την Ιστορία της Ιατρικής;
- Γιατί ο Harvey Cushing θεωρήθηκε ο θεμελιωτής της σύγχρονης Νευροχειρουργικής;
- Ποιοι είναι οι τέσσερις βασικοί εισηγητές της δομής του DNA; Γιατί η τέταρτη δε μοιράστηκε το Nobel μαζί τους; Ποιο το θρίλερ της «κλεμμένης φωτογραφίας»;
- Ποιες είναι οι βασικές εφαρμογές του DNA στην καθημερινή ζωή;
- Ποιος ανακάλυψε τον ηλεκτροκαρδιογράφο και ποιος τον ηλεκτρεγκεφαλογράφο; Ποιοι ανακάλυψαν τον αξονικό τομογράφο;
- Ποιον ιατρικό κλάδο θεμελίωσε το ζεύγος Curie; Τι γνωρίζετε για τη ζωή και το έργο τους;
- Πόσα Nobel απονεμήθηκαν στην οικογένεια Curie και για ποιον επιστημονικό κλάδο;

-Ποιοι είναι οι τέσσερις συντελεστές στην ανακάλυψη της ινσουλίνης που χρησιμοποιείται ακόμη και σήμερα για τη θεραπεία του σακχαρώδους διαβήτη; Ποιοι από αυτούς πήραν Nobel; Πότε και πού έγινε η ανακάλυψη;

-Σε ποιον χορηγήθηκε για πρώτη φορά ινσουλίνη;

-Ποιος ανακάλυψε τις σουλφοναμίδες, το πρώτο αντιβιοτικό και τι γνωρίζετε για αυτόν; Σε ποιον το χορήγησε; Τι περιπέτειες είχε με το βραβείο Nobel;

-Ποιος ανακάλυψε την πενικιλίνη; Αναφέρετε το χρονικό της ανακάλυψης.

-Ποιοι είναι και οι τρεις συντελεστές στην ανακάλυψη της πενικιλίνης και ποια η συμβολή καθενός;

-Ποιος ανακάλυψε τη στρεπτομυκίνη, τι γνωρίζετε για αυτόν και με την ανακάλυψη αυτή ποια νόσος έπαψε να είναι μάλιστα της ανθρωπότητας;

-Τι γνωρίζετε για τον Sigmund Freud; Ποιο είναι το πρώτο έργο του;

-Ποιες είναι οι αρχές της Ψυχανάλυσης, σύμφωνα με τον Sigmund Freud;

-Ποιες περιπέτειες είχε για τη ζωή του η Εβραϊκή καταγωγή του και ποια η βοήθεια Ελληνίδας μαθήτριάς του στη διάσωσή του;

-Που βασίστηκε η ψυχαναλυτική θεωρία του Sigmund Freud; Ποιοι ψυχιατρικοί όροι που εισήγαγε έχουν ελληνική προέλευση;

-Τι γνωρίζετε για το εμβόλιο της πολιομυελίτιδας; Ποιοι οι συντελεστές των δυο τύπων εμβολίου και τι γνωρίζετε για αυτούς; Τι χορηγείται σήμερα;

ΔΙΔΑΣΚΟΝ ΜΕΛΟΣ ΔΕΠ: Πουλάκου-Ρεμπελάκου Ε.-Φ.: 4 ώρες διδασκαλίας

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 19^ο & 20^ο ΑΙΩΝΑ

Τέσσερις (4) ώρες διδασκαλίας (οι 2 διδασκονται κατά τη διάρκεια του Εκπαιδευτικού Περιπάτου στο Μουσείο ΕΚΠΑ)

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ: Η Νεότερη Ελληνική Ιατρική και τα επιτεύγματά της από τη δημιουργία του Ελληνικού Κράτους. Η ίδρυση του ΕΚΠΑ. Η δημιουργία νοσοκομείων. Η δράση των Ελλήνων ιατρών της Διασποράς.

Οι φοιτητές πρέπει να μπορούν να απαντούν στις παρακάτω ερωτήσεις:

- Τι γνωρίζετε για το έργο του Αλέξανδρου Μαυροκορδάτου;
- Τι γνωρίζετε για τη ζωή και το ιατρικό έργο του Αδαμάντιου Κοραή; Πού σπούδασε Ιατρική;
- Πού σπούδασε ο Ιωάννης Καποδίστριας και πού άσκησε το επάγγελμά του πριν από την πολιτική του σταδιοδρομία;
- Ποιο το έργο του Ιωάννη Καποδίστρια ως ιατρού και ως Κυβερνήτη της Ελλάδας;
- Πώς ονομάσθηκε αρχικά το Πανεπιστήμιο Αθηνών; Ποια γεγονότα συνδέονται με τις αλλαγές της ονομασίας του; Γιατί το Πανεπιστήμιο Αθηνών ονομάζεται Εθνικό και Καποδιστριακό;
- Πότε ιδρύθηκε το Πανεπιστήμιο Αθηνών; Πως ονομαζόταν τότε και ποιες σχολές περιελάμβανε;
- Πού στεγάστηκε αρχικά το Πανεπιστήμιο και πότε μεταφέρθηκε στο κτήριο που ονομάζουμε Κεντρικό;
- Αναφέρετε μερικούς από τους πρώτους καθηγητές της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών καθώς και το μάθημα που δίδασκε καθένας εξ αυτών.
- Ποια ήταν τα πρώτα νοσοκομεία της Αθήνας; Τι ήταν η Αστυκλινική;
- Πώς συνετέλεσαν στην εκπαίδευση των φοιτητών της Ιατρικής το Δημοτικό Βρεφοκομείο, το Οφθαλμιατρείο και το Χημείο;
- Πότε λειτούργησε η Ιατρική Σχολή στις εγκαταστάσεις στο Γουδί;
- Τι γνωρίζετε για τον Διονύσιο Αιγινήτη και τον Θεόδωρο Αρεταίο; Ποια νοσοκομεία ιδρύθηκε με την παρουσία τους;
- Ποιος ήταν ο πρώτος απόφοιτος και διδάκτορας της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και τι γνωρίζετε για τη ζωή και το έργο του;
- Ποια ήταν η πρώτη γυναίκα που γράφτηκε στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και πως την αντιμετώπισαν οι συμφοιτητές της; Κατά τη γνώμη σας, σήμερα οι γυναίκες ιατροί αντιμετωπίζουν προβλήματα στο χώρο εκπαίδευσης ή εργασίας τους;
- Σε ποιον τομέα της ιατρικής διακρίθηκε η Αγγελική Παναγιωτάτου;

-Τι γνωρίζετε για τη ζωή και το έργο του Γεωργίου Παπανικολάου; Ποια ειδικότητα θεμελίωσε και τι είναι το Pap-Test; Πιστεύετε ότι, ακόμη και σήμερα, έχει αξία το Pap-Test;

-Τι γνωρίζετε για το έργο του έλληνα νευροφυσιολόγου Γεώργιου Κοτζιά; Γιατί θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικό;